

ایران کنفرانس

رنگین کمان سؤال در مصاحبه دکتری

در سال های اخیر موج شرکت در آزمونهای تحصیلات تکمیلی شدت یافته است و بسیاری از داوطلبان پس از ناکامی در این آزمون ها، برای جلالی وطن و رویای تحصیل در آن سوی آب ها اقدام می کنند در این میان حوزه های تصمیم گیری در آموزش عالی تصمیمات جدی را برای گسترش دوره های تحصیلات تکمیلی و به ویژه دوره دکتری گرفته اند این گزارش به گوشه ای از مشکلات روند ورود به دوره دکتری در دانشگاهها می پردازد.

به گزارش خبرنگار مهر، برگزاری کنکور نیمه متمرکز برای دوره دکتری در دانشگاه های دولتی، برگزاری آزمون تستی برای اولین بار در دوره دکتری دانشگاه آزاد، آزاد سازی ظرفیت اساتید برای جذب دانشجوی دکتری از سوی وزارت علوم از جمله تصمیمات این حوزه بود. آزمون های دکتری در کشور از دو بخش کتبی و مصاحبه تشکیل شده اند که مصاحبه اهمیت خاصی در این آزمون دارد. اساتید در مصاحبه انگیزه داوطلب از ادامه تحصیل را بررسی می کنند و باید به گونه ای در برخورد نزدیک با وی از توانایی وی در ادامه یک دوره مهم تحصیلی اطمینان کسب کنند. در این میان هرچه داوطلب از اعتماد به نفس، کارنامه علمی مطلوب و نمرات بهتری برخوردار باشد می تواند به جلب این اطمینان کمک کند.

خبرنگار مهر با حضور در جمع داوطلبان آزمون دکتری چند دانشگاه از شرایط مصاحبه و حضور اساتید و داوطلبان از چند و چون این مصاحبه ها آگاه شد. یک داوطلب که در رشته حسابداری شرکت کرده است می گوید: در جلسه مصاحبه در مورد پایان نامه ام از من سوال پرسیدند و با اینکه چند مقاله هم داشتم از رزومه علمی سوالی نکردند. به نظرم می آید با وجود اینکه اساتید خوب برخورد کردند اما مدارک علمی من برایشان اهمیت نداشت.

هفت خان رستم مصاحبه !

داوطلب دیگری که در رشته ادبیات فارسی در واحد علوم تحقیقات دانشگاه آزاد مصاحبه خود را به انجام رسانده، پروسه طولانی مصاحبه را خسته کننده و استرس زا می داند و می گوید: ما زودتر از ساعت مورد نظر خودمان اینجا بودیم و هنوز تعداد زیادی از بچه ها نتوانستند مصاحبه را تمام کنند. برای ادبیات شرایط ویژه ای وجود دارد و باید چند اتاق را برای مصاحبه بگذرانی.

ادبیاتی ها اسم مصاحبه شان را هفت خان رستم گذاشته بودند. تقریباً صف طولانی در بیرون هر اتاق خود به محلی برای تبادل رتبه، تجربه امتحان و دیگر مسائل بدل شده بود.

داوطلب دیگری که در مصاحبه رشته ادبیات تجربه داشت، معتقد بود مصاحبه دکتری باید پژوهش محور باشد و از پایان نامه و مدارک علمی و مقاله سئوال شود نه اینکه پرسند کدام شعر چه وزنی دارد و یا در جلسه مصاحبه حافظ خوانی راه بیاندازند.

تفاوت وزن مصاحبه دکتری در آزاد و سراسری

داوطلبی که از همدان برای مصاحبه واحد علوم تحقیقات آمده، معتقد است وزن 75 درصد برای کتبی و 25 درصد برای شفاهی برای کسانی که در حوزه خودشان فعالیت علمی چشمگیری دارند، نامعادلانه است. وی که در رشته شیمی شرکت کرده، می گوید: برای من که چندین مقاله در مجلات معتبر دارم و در رشته خودم سعی کرده ام علاوه بر تدریس جایگاه مناسب علمی کسب کنم و ادامه تحصیل در دوره دکتری را به منظور شرایط بهتر می بینم وزن 25 درصد مصاحبه کم است چون ممکن است من در زمان امتحان کتبی خوب نباشم اما می دانم که در برابر اساتید کارنامه قابل قبولی دارم.

فرد دیگری که در رشته ادبیات عرب شرکت کرده و در هر دو آزمون دانشگاه های دولتی و دانشگاه آزاد برای مصاحبه دعوت شده است، نیز معتقد است که وزن متفاوت برای آزمون مصاحبه در آزاد و سراسری مشکل ایجاد می کند و می گوید: من تجربه هر دو مصاحبه آزاد و دولتی را داشتم. به نظرم اساتید دولتی با انصاف بیشتری به مدارک علمی نگاه می کنند اما اساتید آزاد بیشتر درس می پرسند و با سئوالات می خواهند مچ بگیرند. همین که وزن مصاحبه در این دو جا متفاوت است مشکل می شود.

برخورد بد دولتی ها با آزادیها

او ادامه می دهد: نکته ای که در میان داوطلبان هم مشهور شده بحث آزاد و دولتی است. الان نیمی از فارغ التحصیلان دانشگاهها را دولتی و نیمی دیگر را آزاد تشکیل می دهد اما در دانشگاههای دولتی برای مصاحبه با آزادیها بد برخورد می کنند و در واحدهای دانشگاه آزاد هم با دولتی ها خوب نیستند. این مسئله برای فارغ التحصیلان خوب نیست.

ظرفیت پذیرش رازی که هیچ کس نمی داند

ظرفیت پذیرش مهمترین دغدغه داوطلبان ورود به دوره دکتری است. حتی اساتید هم از میزان نهایی قبولی ها اطلاع ندارند و همین مسئله موجب شده است که بسیاری از داوطلبان به دلیل رتبه های پایین از قبولی در مصاحبه نا امید باشند. داوطلب یکی از گرایش های رشته روانشناسی می گوید: تعداد زیادی شرکت کرده اند و سه برابر ظرفیت هم برای مصاحبه دعوت شده اند و خیلی ها هم آمده اند پس امیدی نیست که با رتبه 90 قبول شوم. ضمن اینکه تکمیل ظرفیت هم ندارد.

داوطلب دیگری در یکی از گرایش های علوم سیاسی می گوید: برخی می آیند و می گویند ما با فلان مسئول دوست هستیم و او به ما ظرفیت را گفته است. ظرفیت ها از 7 نفر تا 20 نفر هم در برخی گرایش ها و رشته ها سر زبان ها افتاده است. در حالی که اگر دانشگاهها به طور دقیق ظرفیت خود را اعلام کنند تصمیم گیری داوطلبان هم بهتر می شود.

شهریه های میلیونیه پردیس پولی یا دانشگاه آزاد

شهریه های دوره دکتری موضوع صحبت بیشتر داوطلبان این دوره ها است. در حالی که ظرفیت محدودی از دوره دکتری در دانشگاه های دولتی رایگان است و بخش عمده ظرفیت های این دوره به گروه شهریه پرداز اختصاص دارد. شبانه، پیام نور، پردیس پولی و دانشگاه آزاد فرصت های ادامه تحصیل دکتری در داخل کشور را تنها با پرداخت شهریه های میلیونی فراهم می کند.

در حالیکه بسیاری از داوطلبان به دانشگاه آزاد، پیام نور و پردیس های پولی دانشگاه های دولتی دلخوش کرده اند، یکی از داوطلبان رشته معماری می گوید: هزینه دانشگاه آزاد و پردیس پولی دولتی با هم تفاوتی ندارد اما این یکی دانشگاه آزاد است و آن یکی در نهایت مهر دانشگاه "تهران" پایش می خورد. من که می خواهم ترمی 8 میلیون تومان پول بدهم برایم فرقی نمی کند که کجا پول بدهم اما نام دانشگاه تهران و سوسه انگیزتر است. همراه این داوطلب نیز که در همان رشته معماری تحصیل کرده، معتقد است پردیس های پولی ناشناخته هستند و هنوز میان داوطلبان اعتبار کافی کسب نکرده اند چرا که هنوز خود مسئولین هم نمی دانند با این ملغمه دولتی و پولی چه بکنند.

اما نکته ای که در مصاحبه داوطلبان دکتری دانشگاه آزاد بسیار مشهود بود این بود که بسیاری از مصاحبه شوندگان می گفتند از ما پرسیدند که پول داری شهریه را بدهی؟ یا اینکه می پرسیدند مشکلی برای پرداخت شهریه نداری؟ اینجا شهریه بسیار بالایی دارد آیا می توانی پرداخت کنی؟

مکان مصاحبه و افزایش استرس داوطلبان

وضعیت فیزیکی مکان های مصاحبه هم نکته طنز آمیزی بود که برخی از داوطلبان به آن اشاره می کردند. یکی از داوطلبان دکتری در رشته مکانیک که در دو دانشگاه دولتی و یک دانشگاه آزاد مصاحبه داشته می گوید: در برخی از مصاحبه ها استادان فقط میوه می خوردند و با خوشرویی از داوطلب می خواستند که مدارک اش را تحویل دهد اما یک جا رفتیم که کولر درست کار نمی کرد و استادان از گرما و تعداد زیاد داوطلب ها عصبانی شده بودند. حتی آب هم نبود. در این میان مصاحبه کنندگان برخی به دلیل استرس بیش از اندازه کارشان به غش و ضعف رسیده بود و به نظر می رسید دانشگاه ها باید کمی برای این معضل هم چاره اندیشی می کردند.

آشنایی با استاد مصاحبه گر؛ خوب یا بد

عدم اطمینان از فرآیند مصاحبه هم موضوعی بود که برخی از داوطلبان به آن اشاره می کردند. یکی از داوطلبان رشته فقه و حقوق می گوید: مطمئن نیستم که این مصاحبه ها کاملا علمی باشد. این احساس که فکر کنم به دلیل علمی رد شده ام بسیار برایم راحت تر است تا متوجه شوم کسی با نمره پایین تر و فقط به خاطر آشنایی با استاد در روز مصاحبه موفق شده به این دوره راه پیدا کند.

یکی دیگر از داوطلبان هم که در رشته مدیریت تحصیل کرده بر این نکته صحنه می گذارد و می گوید: برخی اوقات برخورد برخی استادان نشان می دهد که فقط می خواهند مصاحبه زودتر برگزار شده و تمام شود. در یکی از مصاحبه ها، استادان در دانشگاه ... تنها به این دلیل که انتخاب آخر من این دانشگاه بود مصاحبه را در مدت 5 دقیقه به اتمام رساندند.

تخطی از برخی قوانین سنجش دانشجو

یکی از داوطلبان از نبود ناظر تحصیلات تکمیلی و سازمان سنجش در رشته فیزیک در یکی از دانشگاهها گلایه کرده و می گوید: در برخی از دانشگاهها اساتید چون می دانند دانشجوی خودشان قبول شده مصاحبه او را آسان می گیرند. در جایی که من مصاحبه دادم ناظری نبود و 5 دقیقه ای مصاحبه تمام شد.

به گزارش مهر، توسعه رشته ها در دوره های تحصیلات تکمیلی یکی از قوانین الزام آور برنامه پنجم توسعه است و به نظر می رسد عزم نظام آموزش عالی نیز برای تحقق این امر جزم شده است اما به نظر می رسد آموزش عالی هنوز به فرایند مطلوب و درستی برای پذیرش این دوره دست نیافته است. اگر چه در مجموع رضایت خوبی از برگزاری کنکور نمیه متمرکز دکتری حاصل شده است اما بخش مصاحبه و رویکرد هر دانشگاه به این موضوع محل اختلاف نظر و چالش بسیار است.

این در حالی است که برای آموزش عالی که بیشتر توجه خود را معطوف تحصیلات تکمیلی کرده، توجه به کیفی بودن دوره دکتری، روش درست پذیرش، انجام پژوهش های مسئله محور و راهگشا برای مشکلات کشور، استفاده بهینه از توان تخصصی دانشجویان دکتری در حل معضلات حوزه های مختلف از دیگر الزامات توجه به توسعه این دوره ها است.

این گزارش تنها نمونه بسیار کوچکی از دغدغه های نحوه جذب دانشجوی دکتری در کشور بود که امید می رود در آینده حل شود.